

Rek. 51/2021, om Nordisk översikt av användningen av nätläkartjänster.

1. Rekommendation

Rekommendationen har följande lydelse:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att göra en nordisk översikt av hur användningen av nätläkartjänster påverkar sjukvården med avseende på likvärdig tillgång, patientsäkerhet, och förskrivning av antibiotika och andra läkemedel

2. Meddelande från Nordiska ministerrådet

Under de senaste åren har användningen av digitala vårdmöten med framförallt läkare ökat markant i flera nordiska länder. Kartläggning med statistik över de digitala vårdmötena visar att det framförallt är den yngre delen av den nordiska befolkningen som använder generella tjänster såsom digitala primärvårdsbesök.

Äldre personers vårdbesök minskade kraftigt mellan 2019 och 2020, samtidigt som unga kvinnor konsumerade mer vård. Totalt sett har det skett en omställning av vården under pandemin då många vårdcentraler under den perioden har infört digitala vårdbesök¹. Förklaringarna till nedgången i äldres vårdbesök kan vara flera. Det kan bero på att äldre personer inte har ett vårdbehov som lämpar sig för digitala vårdbesök, men även på att äldre inte vill eller har möjlighet att använda sig av digitala tjänster, eftersom det för detta oftast krävs e-legitimering samt viss datorvana för att göra ett digitalt vårdbesök. Om den digitala övergången inte fångar in de äldre, som är de mest vårdsökande, kan det få allvarliga konsekvenser, och det är därför viktigt att det finns fysiska alternativ när vården ställer om för att bli mer digital². Det är även viktigt att anpassa den digitala vården, t.ex. när det gäller personer med kroniska sjukdomar. Ett exempel på där detta har gjorts är digital [digital hjemmeoppløging](#) i Norge där målgruppen är patienter med kroniska sjukdomar som diabetes, KOL och hjärt- och kärlsjukdomar. Liknande utveckling och uppbyggnad av digitala servicetjänster finns i samtliga nordiska länder.

¹ [COVID-19 pandemic in Finland – Preliminary analysis on health system response and economic consequences](#)

² <https://www.dn.se/sverige/aldres-besok-minskade-kraftigt-nar-den-digitala-varden-exploderade/>

I det här sammanhanget är det nordiska projektet Vård och Omsorg på Distan (VOPD) centralt. Projektet arbetar just med att skapa ett flertal välfungerande digitala vårdutbud som ska kunna fungera för hela den nordiska befolkningen, oavsett ålder och kön, och med ett särskilt fokus på glest befolkade områden. Distanlösningar bedöms i detta fall ha en mycket stor betydelse för att öka tillgängligheten av högkvalitativ vård och omsorg i hela Norden.

Distanlösningar inklusive digitala vårdmöten har en stor betydelse för att säkerställa och utveckla den nordiska välfärdsmodellen inom såväl vård som omsorg. I glest befolkade områden, samt i hela det nordiska samhället, kan digitala vårdmöten bidra till ökad kontinuitet inom vården samt ökad tillgång till vården. Digital vård är en viktig del av välfärdens servicemodell. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att det traditionella fysiska mötet finns kvar och kan vidareutvecklas. En utveckling där de fysiska och digitala servicemodellerna kan komplettera varandra och skapa synergieffekter är önskvärd framöver. Inom VOPD-projektet är det därför värdefullt att beakta även det fysiska vårderbjudandet. En genomgång av nationella förutsättningar, utbud och effekter gällande digitala vårdmöten, med framförallt läkare, kan vara av intresse att genomföra för att förstå likheter och skillnader mellan de nordiska länderna, samt att ha som underlag för utveckling av den nordiska servicemodellen.

När det gäller förhöjd risk av förskrivning av läkemedel vid online kontakt med läkare har det genomförts diverse studier på området. En svensk studie från 2021 visar till exempel att det inte förskrevs mer antibiotika vid e-konsultation än vid fysiska vårdbesök. Den nordiska eHälsogruppen arbetar för tillfället också med frågeställningar som är relevanta för området digitala hälsotjänster. Från norsk sida har man konstaterat att en patient måste ha en konsultation med läkare för att få antibiotika förskrivet, samt att i de fall läkare är osäkra ska patienter inkallas till ett fysiskt möte innan antibiotika förskrivs. Man vet också att det i nuvarande statistik inte alltid är möjligt att skilja på recept utskrivna digitalt och recept utskrivna fysiskt. I Finland har man också konstaterat att det förskrivits mindre antibiotika under Coronapandemin än tidigare, trots att antalen digitala vårdbesök har ökat markant under den perioden.

För att komma till rätta med ojämlikhet i hälsa bland den nordiska befolkningen och bidra till god hälsa och livskvalitet för alla är det en viktig prioritering för sektorn att arbeta för att minska social utsatthet, öka förebyggande insatser samt upprätthålla och vidareutveckla universella hälso- och sjukvårdssystem med fri och lika tillgång för alla. Detta är något som framgår av sektorns nya samarbetsprogram 2022-2024.

Inom ministerrådet arbetas det aktivt med dessa frågor där erfarenheterna från nordiska projekt och arbetsgrupper utgör en viktig del. Att fortsatt stödja kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte på områden kopplade till digitala hälsotjänster kommer således att fortsatt utgöra en viktig del av ministerrådets verksamhet.

Nordiska ministerrådet anser därmed att rekommendationen är uppfylld.